

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 70 lir (za inozemstvo 75 lir), za 1/2 leta 35 lir, za 1/4 leta 17,50 lir, mesečno 6.— lir. Tedenska izdaja letno 25 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 91.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

CONCESSIONARIO ESCLUSIVO per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-MILANO, Via G. Lazzaroni 10.

IZKLUČNO ZASTOPSTVO ZA OGLASE in Kr. Italije (razen za Ljubljansko pokrajino): in inozemstvo ima ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-MILANO, Via G. Lazzaroni 10.

Iznaja vsak torek in petek

Ljubljana, torek 17. novembra 1942-XXI

Cena posamezni številki 0.60

Zbirka obleke za siromašne

Visoki komisar je odredil, da prevzamejo občinski podporni skladi zbiranje obleke, ki se bo brezplačno razdelila siromašnim in potrebnim prebivalcem v pokrajini ali internirancem v vojaških taboriščih.

Prebivalstvo se vabi, da prispeva k temu delu človeške vzajemnosti.

Plemenita pobuda Visokega komisarja, ki ob vsaki priliki pokaže svojo veliko socialno sočustvo, je bila v vsej javnosti sprejeta z največjim priznanjem in odobravanjem. Saj je zadostno znano, kako zelo so nekateri potrebni tople obleke. Zato ne dvomimo, da bo odziv javnosti na plemeniti poziv Visokega komisarja zelo dober, zlasti pa smo prepričani, da se bodo odzvali temu pozivu gospodarski sloji. Stara obleka naj pomaga revnim ljudem, ne pa brez haska razpada v skrinjah in omarah!

Pošiljanje paketov civilnim internirancem v vojaških koncentracijskih taboriščih

Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino objavlja:

Po pristojnih mestnih vojaških poveljstvih so bili ustanovljeni vojaški uradi v teh krajih: Ljubljana, Logatec, Grosuplje, Novo mesto, Kočevje in Črnomelj zaradi pošiljanja paketov civilnim internirancem, ki smejo vsebovati izključno oblačila.

Paketi morajo biti tako opremljeni, da se ne pokvari vsebina niti v času, ko se paket nahaja v uradu, niti med vožnjo. Zato se ne bodo sprejemali paketi, katerih ovoj ni dovolj močan in trpežen.

Pakete mora pošiljatelj opremiti s sledečimi navedbami: osebni podatki in bivališče pošiljatelja, osebni podatki naslovljenca in koncentracijsko taborišče, v katerem se naslovljenec nahaja, bruto teža paketa in seznam vsebine. Iste navedbe morajo biti ponovljene tudi v notranjosti paketa. Za vsak predani in sprejeti paket bo pošiljatelj prejel potrdilo.

Paketi se morajo predajati uradu odprti in se zaprejo v navzočnosti pošiljatelja. Naslovljeni smejo biti samo na civilne osebe, internirane po vojaških oblastih in ki se nahajajo v koncentracijskih taboriščih na Rabu, Monigo (Treviso), Padova in Gonars (Udine).

Gori navedeni uradi bodo počenši s 1. decembrom t. l. sprejemali tudi mesečne pakete z živili v teži do 5 kg, namenjene civilnim internirancem, ki so se doslej pošiljali preko Italijanskega Rdečega križa v Ljubljani.

Ljubljana, 15. novembra 1942-XXI.

Amerika črne borze

Kakor je bilo že pričakovati, se je v Zedinjenih ameriških državah takoj po izbruhu vojne silno razmahnila tajna trgovina z najrazličnejšim blagom. Črna borza pa je spričo svojega orjaškega obsega še toliko bolj nevarna, ker so se je takoj oprijeli gangstri, ki so si bili že v dobi prohibicije pridobili velikansko spretnost pri tihotapljenju opojnih pijač in že takrat prepletili vso državo z rafinirano in nasilno organizacijo. Vojna je zdaj odprla zanje novo dobo procvita.

Italijansko-romunski gospodarski odnošaji

Dr. Ernest Jirka je objavil v »Südost-Echo« vrsto člankov o gospodarskih interesih Italije v južnovzhodni Evropi. Posebno pregleden in izčrpen je njegov članek o italijansko-romunskih gospodarskih odnošajih, o katerih pravi med drugim:

Blagovni promet med Italijo in Romunijo je v zadnjem času zelo napredoval. Kaj more nuditi Romunija Italiji, je v zadostni meri pokazala na letošnjem milanskem spomladanskem velesejmu. O obsegu italijansko-romunskega blagovnega prometa je sicer zelo malo podatkov, vendar pa že ti dokazujejo, da je ta promet močno napredoval. Tako je v prvem polletju 1940 znašala udeležba Italije v romunskem uvozu 8,4 odstotka, leta 1941. pa že 15,4 odstotka, udeležba Italije v romunskem izvozu pa je v istem času napredovala od 9,1 na 11,6 odstotka. Prvo mesto v italijanskem izvozu v Romunijo zavzemajo kakor pri izvozu v druge države tekstilni izdelki. Ta izvoz se je zlasti dvignil, ko so bile dovoljene za italijanske umetne tekstilne izdelke carinske olajšave. Ker so imeli italijanski tekstilni industrialci velike zaloge bombaža in volne, so mogli še do zadnjega časa dobavljati tekstilne izdelke, ki so imeli velik odstotek bombaža in volne. Ti izdelki pa imajo primeroma precej visoke cene, ker so italijanski industrialci založili v svoje zaloge velike vsote in ker so se močno zvišale tudi plače in mezde, na drugi strani pa je veliko povpraševanje po teh izdelkih poglajalo navzgor njih cene.

Tudi izvoz italijanske železne, jeklene in strojne industrije v Romunijo se je zelo dvignil. Delež Italije v romunskem uvozu teh iz-

delkov je znašal v 1. polletju 1940 21,3%, v 1. polletju 1941 pa 26,8 odstotka.

Poleg tega je Italija dobavljala Romuniji riž, svilo, južno sadje (zlasti ko je prenehal uvoz iz Palestine), papir, barve, kemične in farmacevtske izdelke itd. Romunija pa je Italiji dobavljala žive živali, živalske proizvode, volno, kožo, žitarice, semena, les in predvsem zemeljsko olje. Delež zemeljskega olja in njegovih derivatov v italijanskem uvozu se je dvignil od 39,2% v 1. polletju 1940 na 88,0% v 1. polletju 1941. Omeniti je treba, da se je v zadnjem času težišče uvoza premaknilo od destilatov na samo surovino. Delež žitnega izvoza v Italijo pa je v istem času padel od 43,8% na 7,5%.

V letu 1941. so transportne težave zlasti ovirale blagovni promet med Italijo in Romunijo, ker ni bilo za romunske dobave, ki so bile večinoma zelo obsežne, vedno zadosti vagonov na razpolago. V mirnem času je šlo namreč 74 odstotkov vsega romunskega izvoza po morju ter je bila Italija pri prevozu tega blaga na drugem mestu. Od vsega romunskega čezmorskega prometa se je prevozilo pod romunsko zastavo 9,4%, 23,5% pod britansko, 22,9% pod italijansko, 11,2% pod grško, 8,9% pod norveško, 6,9% pod nizozemsko, 5,0% pod francosko, 4,0% pod nemško in 7,2% pod drugimi zastavami.

Ker izvažala Romunija večinoma blago velikega obsega, je bila Italija zainteresirana na tem, da se vodna pot po Donavi čim bolj izkoristi za italijansko-romunski blagovni promet. V ta namen se je ustanovila v Bukarešti italijanska družba »Sinda« in parniki te

družbe danes že vozijo blago po Donavi.

Italija se je zelo zanimala tudi za cestna dela v Romuniji. Leta 1940. je bila s sodelovanjem zgraditelja italijanskih avtomobilskih cest senatorja Puricelli ustanovljena Societatea de Drumuri Italo-Romana, katero je pritegnilo romunsko ministrstvo za dela k gradnji romunskega dela avtomobilske ceste Adria — Črno morje. Ta dela so bila proračunana na tri milijarde lejev. Tudi druge slavbene družbe je ustanovila Italija v Romuniji.

Zavarovalnica Assicurazioni Generali v Trstu je ustanovila že leta 1897. Romunsko splošno zavarovalnico (Societatea Romana de Assicurazioni Generale), ki je danes z bilančno vsoto 900 milijonov lejev najpomembnejša romunska zavarovalnica. Zavarovalnica je čisto v italijanskih rokah.

Okrepljeni italijanski trgovinski odnošaji z Romunijo so napotili milansko banko Banca Commerciale Italiana, da je ustanovila s kapitalom 100 milijonov lejev svojo banko v Romuniji pod imenom Banca Commerciale Italiana si Romana. Zaradi njenega delovanja je bilo veliko italijanskega kapitala investirano v romunsko podjetja.

Posebno veliki so italijanski interesi v romunski petrolejski industriji. Italija je kmalu po svetovni vojni pridobila večino delnic podjetja v Prahovu, ki ima danes 350 milijonov lejev delniške glavnice. Italijanski kapital pa je tudi udeležen v nekaterih drugih manjših podjetjih.

Po svetovni vojni se je začela Italija zanimati tudi za lesno bogastvo Romunije. Ustanovila se je delniška družba Forestiera Feltri-

nelli z delniško glavnico 93,75 milijona lejev, nadalje družba Foresta Italo-Romana z glavnico 23 milijonov lejev, družba Foresta Romana in druge.

Zelo pomembna je italijanska udeležba pri romunskih tekstilnih tvornicah. Italijanski kapital dela v veliki bombažni predilnici Filatura Romaneasca de Bumbac (glavnica 170 milijonov lejev), v tvornici Banatin (20 milijonov lejev kapitala), ki predeluje konopljo in lan, v tvornici »Dacia« z glavnico 50 milijonov lejev in še v drugih tvornicah. Skupno se ceni udeležba italijanskega kapitala v romunski tekstilni industriji na 800 milijonov lejev.

Vse te italijanske udeležbe so že starejše. V zadnjem času pa so bile ustanovljene tudi nove družbe za povečanje italijansko-romunske trgovine. Tako družba CIPAR, ki naj zlasti pospešuje uvoz italijanskih kmetijskih strojev. Zlasti po romunski pridobitvi Sinistrije bo romunska potreba po umetnih gnojilih ter kmetijskih strojih zelo narasla. Nova družba naj bi tej romunski potrebi zadostila.

Iz vseh teh podatkov je razvidno, da so italijansko-romunski gospodarski odnošaji v krepkem dvigu.

Cena lesa

Na zahtevo korporativnega odbora za razdeljevanje lesa se interesi opozarjajo, da je črtano iz cenika za les zvišanje cen, v veljavi od 27. junija t. l. določeno za trame po seznamu. Vsi trami se morajo prodajati kot kakovost »monte«.

Uvoz luksuznega blaga v Romunijo

V neki okrožnici je direkcija za izvozno trgovino opozorila uvoznike, da se še vedno skuša uvažati luksuzno blago, zlasti svilene nogavice, svileno blago in porcelanasti izdelki.

Italijansko trgovinsko pravo

Dr. Milan Škerlj.

(Nadaljevanje.)

Registrovati se morajo tudi združbe, ki so urejene v III. do VII. poglavju V. naslova, in javne korporacije s takim trg. podjetjem, ne pa mali podjetniki, torej tudi ne mali trgovci. Dasi se glase dokaj drugače, so te določbe v glavnem v skladu z določbami našega trg. zakonika, le malo so širše, še manj ožje. Dalje so v tretjem poglavju posebne določbe za trg. podjetja: o zastopstvu, o registraciji, o podružnicah in o knjigah. K zastopstvu spadajo odredbe o institorjih, pooblaščenih in komijih (commessi) podjetnika in o sodelavcih (collaboratori) poljedelskega podjetnika. Institor je tisti, ki ga upravičenec (titolare) postavi za izvrševanje trg. podjetja, pooblaščenec so tisti, ki imajo na temelju trajnega razmerja oblast opravljati za podjetnika čine, spadajoče k izvrševanju podjetja, pa podjetju niso postavljeni na čelo (preposti ad impresa). Dočim načrt 1940 govori posebej o komijih-potnikih, je v knjigi o delu govor sploh o komijih podjetnika, potniki niso posebej omenjeni.

14. V tretjem naslovu je ureje-

no samostalno delo, včevši intelektualno; tu gre prav za prav za popolnitev določb, ki jih daje knjiga o obveznostih za delovno pogodbo (appalto). V četrtem naslovu so urejeni nekateri posebni primeri podrejenega dela — služba; načelno veljajo za delo izven podjetja določbe o delu v podjetju, kolikor so v skladu s posebnostmi razmerja; za domačo služničad so dane natančnejše določbe.

15. Peti naslov se začne z definicijo družbe, ki je v bistvu ista kakor v § 1175 odz. Družbe, ki jim je predmet opravljanje trg. delavnosti, se morajo ustanoviti v obliki javne trg. družbe (in nome collettivo), ali komanditne družbe — navadne ali delniške —, ali delniške družbe ali družbe z o. z. Za druge družbe veljajo določbe o navadni družbi (società semplice), smejo se pa ustanoviti tudi v obliki »trg.« družbe. Navadna družba, t. j. družba našega odz., je urejena v drugem poglavju izčrpano, vobče jasneje kot v odz., zlasti kar se tiče prestanka družbe ali članstva v nji. — Javna trg. družba se mora osnovati pismeno; dokler ni registrovana, veljajo za odnošaje med njo in tretjimi določbe o navadni družbi, toda ob neomejeni in nerazdelni zavezi vseh članov. Ni pa več rečeno, da je j. trg. družba pravna oseba, to velja tudi za navadno komanditno

družbo. — Za družbe z o. z. daje zakon posebne določbe le kar se tiče njene kapitalske osnove, sicer veljajo smiselno določbe o delniški družbi, kolikor niso spremenjene v tem poglavju — torej slična tehnika kakor v novem jsl. trg. zakoniku. V posebnem (osmem) poglavju je urejena sprememba družb z neomejeno zavezo v družbe drugih oblik kakor tudi obratno; določbe so dokaj kratke in ne segajo v podrobnosti. Razen tega je v istem poglavju urejena spojitvev družb; spajajo se, lege non distinguente, lahko tudi družbe različnih oblik; tudi te določbe dajejo samo glavna načela.

16. Zadržna podjetja in podjetja vzajemnega zavarovanja so urejena v šestem naslovu, torej po zakonu ne spadajo med družbe, zlasti ne med trgovinske, dasi v bistvu tudi one ustrezajo zakonski definiciji družbe, vsaj gospodarske zadruge, ki dele dobiček, in dasi zakon sam govori o kooperativnih »družbah«. — Zadruge so z neomejeno ali omejeno odgovornostjo, v obeh primerih so poslej posebna oblika združbe, za katero pa sicer veljajo določbe, ki jih zakon daje za delniško družbo o vložkih, postranskih dajatvah, skupščinah, upravnih, nadzornih, knjigah, bilanci in likvidaciji, kolikor ni drugače urejeno za zadruge. V resnici novi zakon daje

za zadruge mnogo bolj izčrpne in podrobne določbe kot dosednji zakonik in prejšnji načrti, zato je novi zakon legislativno-tehnično našemu zakonu o gospodarskih zdrukah znatno bližji kot dosednji italijanski zakonik. Bližji mu je pa tudi po svoji vsebini, dasi je seveda tudi precej prav znatnih razlik. — Trgovinska družba ni tudi združba z udeležbo (sedmi naslov) — associazione in partecipazione.

17. Po vsebini so razlike naslova o družbah, razen že omenjenih, prav za prav manjše kot bi se morda pričakovale z ozirom na precejšnje legislativno-tehnične razlike med načrtom iz leta 1940. in končnim zakonom. Ne samo miselnost in smer sta, to je prirodno, ostali isti, misel korporativnega reda in podreditve gospodarskih podjetij pod skupne cilje in interese države je morda še bolj poudarjena — tudi posamezne določbe se v pretežnem delu strinjajo. To seveda ne izključuje, da je nešteto večjih in manjših razlik, ne samo v stilizaciji in redakciji, marveč tudi stvarnih. Zanimivo je, da so uvrščene določbe o družbah, ustanovljenih ali poslujočih v tujini, v načrtu iz l. 1940. za gospodarskimi zdruhami, v zakonu pa pred njimi; ali naj ne veljajo tudi za zadruge? Mislim, da jih bo vendarle treba vsaj analogno uporabljati. (Dalje prih.)

Iz italijanskega gospodarstva

Italijansko-romunska trgovinska pogajanja se bodo te dni začela v Rimu. Romunska trgovinska delegacija je že odpotovala iz Bukarešte.

24. alpska fotografska razstava se je otvorila v Trentu.

Med zastopniki nacionalne fašistične federacije lastnikov živilskih industrijskih obratov ter nacionalne fašistične federacije živilskih delavcev je bila sklenjena kolektivna pogodba, ki stopi v veljavo 1. januarja 1943. Nova pogodba velja za 80.000 delavcev, ki so zaposleni v obratih za izdelovanje živilskih konzerv.

Korporacijski minister je sporočil avtonomnemu zavodu Veronskega velesejma, da more biti veronski velesejem za kmetijstvo od 7. do 15. marca 1943. Takoj po sporočilu ministra so začeli s pripravi za prireditev velesejma.

Italijanska rokodelska razstava bo prve dni decembra v Curihu. V ta namen je odpotoval italijanski nac. svetnik Peter Gazzoti, ki je šef italijanskega fašističnega rokodelskega zavoda v Rimu, v Curihu, kjer se je sestal s predsednikom švicarskega obrtništva ter glavnim ravnateljem švicarskega turizma. Vsi trije so se dogovorili, da bo razstava italijanskega obrtništva v decembru v Curihu, v marcu pa v Rimu razstava švicarskega obrtništva.

Na podlagi zadnje italijansko-bolgarske trgovinske pogodbe je bil zvišan kontingent tobaka, ki ga bo dobavila Bolgarska Italiji, za 900.000 kg. Italija bo tako dobila od Bolgarske letos 3,5 milijona kg tobaka.

Z glavnico 5 milijonov lir se je ustanovila v Rimu italijansko-nemška družba za tobak SAITAB (Società per Azione Italo-Tedesca Tabacchi). 51 odstotkov glavnice je v italijanskih rokah, 49 odstotkov pa v nemških. Družba bo predelovala tobak, ki ga bo nakupila v vzhodnih deželah.

Posebna bolgarska trgovinska delegacija je nakupila v Italiji velike količine bombažnih tkanin za bolgarsko podeželsko prebivalstvo.

Italijansko-nemški odbor za avtarkijo se je sestal v Turinu. Italijanski delegaciji načeluje nac. svetnik inž. Mazzini, nemški pa dr. inž. Ude. Odbor je proučil mnogo tehničnih vprašanj, ki naj omogočijo napredek avtarkije. Zlasti pa je razpravljal o vprašanju, kako bi se medsebojno izmenjale pridobitve in izkušnje na avtarkičnem polju.

Rimski »Uradni list« z dne 2. novembra je objavil dekret o uvedbi državnega monopola za proizvodnjo in prodajo saharina.

Generalni tajnik v bolgarskem kmetijskem ministru prof. Iljev se je vrnil iz Italije v Sofijo. V Italiji se je uspešno pogajal zaradi poslovanja novega italijansko-bolgarskega zavoda za melioracije. Po prihodu v Sofijo je izrekel svoje občudovanje nad italijanskimi melioracijami ter se zahvalil za italijansko pomoč pri bolgarskih melioracijskih delih. Proti koncu tega meseca pride na Bolgarsko več italijanskih strokovnjakov za melioracijska dela ter bodo ti pomagali pri bolgarskih melioracijah.

Trdnost evropske kmetijske proizvodnje

Evropsko kmetijstvo ima veliko nalogo, da zagotovi prehranjevalno avtarkijo kontinenta. K rešitvi te naloge bosta bistveno pripomogla italijansko in nemško kmetijstvo, katerih donos se bo povečal po intenzivnem načrtu, ki je tudi že dal pozitivne rezultate zlasti glede proizvodnje žitaric. Iz naslednje tabele je razvidno, kako intenziven je zlasti napor Italije in Nemčije za povečanje žitne proizvodnje.

V milijonih stotov je bil povprečen pridelek žita v:

	1909/13	1925/31	1932/38
Franciji	88,6	75,8	84,7
Italiji	49,9	62,2	74,2
Nemčiji	37,7	34,7	49,0
Spaniji	35,5	39,3	39,6
Češkoslovaški	—	12,8	16,1
Švedski in Norveški	2,3	4,7	7,4
Grčiji	—	3,2	7,1
Portugalski	—	3,0	4,9
Belgiji	4,2	4,1	4,7
Holandski	1,3	1,7	4,1
Avstriji	—	3,1	3,9
Baltiškimi drž.	—	1,3	3,7
Danski	1,5	2,8	3,6
Švici	0,9	1,1	1,5

Tu ni upoštevan produkcijski potencial ruskih pokrajin, ki so zasedene od zaveznikov, in ki bo močno povečal gospodarsko silo Evrope. Danes tudi ne gre samo za to, da se izkoristijo že uveljavljeni viri, temveč da se racionalizira in poveča proizvodnja in da se doseže zmaga tudi na gospodarskem polju.

Na tem novem polju, ki se odpira Osi, se morajo zlasti upoštevati perspektive, ki se kažejo po osvoboditvi Ukrajine in zlasti njene žitne doprinos. Žitno ozemlje Ukrajine znaša 581.000 kvadratnih kilometrov, in je torej dvakrat večje kot Italija. Ukrajina ima poleg tega zadosti delovnih moči. Zato je bila Ukrajina že od nekdaj žitnica vse Rusije. Tako močno pa je Ukrajina rodovitna zaradi svoje črne zemlje, ki obsega 65 odstotkov njene površine, močvirnatih krajev pa je okoli 15 odstotkov. Zelo ugodne so tudi v Ukrajini klimatične razmere. Zato je bila proizvodnja v Ukrajini vedno velika.

Preden se lotimo statističnih števil, je treba omeniti, da so sovjetske statistike le približne. Pro-

dukcija nadalje v Rusiji ni bila racionalizirana, temveč precej ovirana zaradi socialnih motenj, ker je bilo ljudstvo proti sovjetski kolektivizaciji kmetij. Čeprav ljudstvo ni delovalo direktno proti sovjetskemu odredbam, pa je delalo počasi in s tem zaviralo proizvodnjo.

Po sovjetski statistiki je Ukrajina v l. 1938. pridelala 408 milijonov stotov raznega žita, in sicer 98 milijonov stotov pšenice, 34 milijonov rži, 21 milijonov ovsa, 34 milijonov ječmena itd. Te številke morejo bistveno vplivati na prehranjevalni položaj Evrope. Zlasti pa dokazujejo te številke:

a) Gospodarstvo Osi more računati z velikansko žitno dopolnitvijo iz Rusije.

b) Prehranjevalna avtarkija kontinenta je sedaj zagotovljena.

c) Drugi izvenevropski dotoki aprovizacije so odvisni in bodo jutri celo nesmiselni, ker bo v Evropi sami zadosti življenjskih sredstev.

To tudi zgovorno potrjujejo rezultati v proučevanju žitne preskrbe evropskega kontinenta. Povprečne številke iz l. 1931.—1935. navajajo, da je znašala evropska proizvodnja 437 milijonov stotov, uvoziti pa je morala Evropa 97 milijonov stotov žita. Če k tem številkam dodamo še številke o proizvodnji Ukrajine, se vidi, da je evropska prehrana zagotovljena. Poleg tega je treba upoštevati še to, da so danes v vseh državah potrebne količine omejene in celo v deželah kakor Madžarski, Romuniji, bivši Jugoslaviji, Bolgarski in Poljski, ki so vse mogle hrano izvažati.

Nadaljnji važen činitelj, ki se mora upoštevati je ta, da je proizvodnja evropskega kontinenta v vzponu. V kmetijsko deficitnih deželah je bil porast proizvodnje v letih 1931.—38. za 22% večji kot v primeri s prejšnjo dobo, v primeri z leti 1909.—1913 pa celo za 25%. Ti rezultati pa niso dokončni, temveč se morejo doseči še lepši. Žitna avtarkija evropskega kontinenta je torej zagotovljena, kar je trdna podlaga tudi za povečanje evropske zunanje trgovine.

(Po članku Gennara E. Pistoleseja v tedniku »Autarchia e Commercio«.)

Mezdna geografija

Pod tem naslovom razpravlja v dunajski reviji »Internationaler Holzmarkt« inž. Sch. o mezdah lesnih delavcev ter pravi med drugim:

V skoraj vseh evropskih deželah je danes vprašanje nastavitve zadostnega števila delavcev v gozdnem gospodarstvu in lesni industriji najbolj pereče, zlasti še v deželah, ki so zapletene v vojno. Brez pretiravanja pa se tudi more reči, da je pomanjkanje gozdnih delavcev danes že svetovni problem in beg z dežele pojav, ki se more ugotoviti povsod.

Najbolj trdo pa je od bega z dežele zadelo lesno gospodarstvo, ker more zaradi cenenosti surovine navzlic številnim uporabam lesa za kemične namene, plačevati le nizke mezde. S tem smo sredi problema, ki smo ga krstili kot mezdna geografija.

Danes ni v Evropi dežele, ki ne

bi povečala svoje sečnje. Vzroki za to so zelo raznovrstni. Deloma zato, ker se potrebuje les kot surovina v večji meri kot nekdaj, deloma zaradi nujnih potreb vojske, deloma pa zato, ker primanjkuje premoga in ker se uporablja les v večji meri kot kurivo. Ne nazadnje pa tudi zato, ker so zaradi blokade in protiblokade padle uvozne možnosti in se uporablja les tudi v druge namene, tako tudi kot gonilno sredstvo.

Povečana sečnja pa zahteva več delavcev, tako za sečnjo samo kot tudi za spravljanje lesa iz gozda. Celotno nevtralnost deželah je zato vprašanje pomanjkanja delavcev stalno na dnevnem redu, kakor na primer na Švedskem. Oblasti so izdale razne določbe, da bi se zagotovilo zadostno število gozdnih delavcev. Tako smejo razne industrije, zlasti gradbene, nastaviti samo delavce, katere jim pošljejo delovni uradi, da se s tem prepreči beg lesnih delavcev z dežele. Podobne določbe je izdala tudi Švica, a tudi vse druge evropske države so bile prisiljene, da so se bavile s temi vprašanji.

Kjer koli se to vprašanje razpravlja, povsod stopi zdaj bolj in zdaj manj v ospredje vprašanje cenenih mezd gozdnih delavcev. Nikakor nečemo nizkih mezd zagovarjati, vendar pa moramo po-

udariti, da se to vprašanje precejuje. Ne gre namreč toliko za absolutno višino mezd kot za razmerje med mezdami in cenami predmetov, ki jih potrebuje delavec. V Nemčiji so bile na primer od nekdaj v visoko razvitih industrijskih krajih višje cene kot v agrarnih krajih. Najnižja meзда, ki jo je dobival obrtniški pomožni delavec je bila v Gornji Šleziji in na Poznanjskem okoli 40 fenigov na uro, v Hamburgu pa skoraj 1,20 marke. Kakor že rečeno, se slabe strani nizkih mezd pogosto precejujejo, kakor tudi prednosti visokih mezd.

Če kdo potuje na delo z vzhoda na zapad zaradi visokih mezd na zapadu, bi morda še bolje storil, če bi se ustrašil visokih cen na zapadu. Žal pa je vaba visokih mezd močnejša ko strah pred visokimi cenami. V tem smislu bi bila poučna propaganda med podeželskim ljudstvom zelo koristna. Splošno znano je, kako so v vlemestih cene vseh predmetov neprimerno višje ko na deželi. Tako velja posneto mleko na deželi na Štajerskem 10, na Dunaju pa že 15 fenigov. Isto velja za vsa druga živila. Iz tega sledi, da ni za delavca važna višina mezd, temveč višina cen njemu potrebnih predmetov. Posebno škodljivo pa je, če se plačujejo delavcem posebno vabljuje meze, da se delavci privabijo z dežele v mesto, kakor delajo to podjetniki v Združenih državah Sev. Amerike. A tudi že v teh državah postaja vprašanje delavskih mezd vedno bolj važno in predsednik Roosevelt je že napovedal, da bo odklonil nadaljnje zviševanje mezd.

Seveda so pa še druga vprašanja, ki vplivajo na mezdno geografijo. Vseh pa tu ni mogoče navesti, ker glavno je, da se opozori na veliko važnost mezdne geografije za gozdno in lesno gospodarstvo.

Cena slanine, oddane Prevodu

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je določil ceno slanine, ki jo mora plačevati rejcem Prevod po naredbi z dne 26. oktobra 1942-XX s predpisi o klanju prašičev, na lir 13,50 za kg, blago brez kože, franko zbiralno središče.

Denarstvo

Srbska narodna banka je izdala nove dvodinarske novce iz cinka. Ostali drobni biveš Jugoslavije ostane še nadalje veljavno plačilno sredstvo.

Hranilnica Neodvisne Države Hrvatske je dobila pooblastilo, da sme izdati za 230 milijonov kun obveznice. Te obveznice se bodo obrestovale po 4%. Za anuitetno službo jamči država.

Pod imenom Banca Transnistrie se je ustanovila v Odesi romunska banka, ki bo za vso Transnistrijo izvajala vse finančne operacije za javnopravne ustanove. Banka bo poleg tega skrbela za normalizacijo gospodarskega in finančnega življenja v pokrajini. Banka bo torej izvajala podobne posle, ko denarni zavodi, ki so se ustanovili v Ukrajini in drugih vzhodnih pokrajinah. Banka bo imela v Transnistriji 13 podružnic.

Poravnajte naročnino!

NORILLER LUIGI

Commercio articoli cartoleria

FIUME

Via Carducci 14

Telefono 13-53

Trgovina s papirniškimi predmeti

Telefono 13-53

Gospodarske vesti

Italijansko-finska trgovinska pogajanja so se v Helsinkih uspešno zaključila ter je bila nova trgovinska pogodba podpisana. Po novi pogodbi se bo blagovna zamenjava med Italijo in Finsko znatno povečala.

Tovornica vagonov in strojev v Brodu na Savi je objavila svojo bilanco za leto 1940 in 1941. Delniška glavnica družbe znaša 55 milijonov kun. V letu 1940. je imela družba skupno z izgubo v letu 1939, okoli 14 milijonov kun izgube, v letu 1941. pa je že dosegla 1 milijon kun čistega dobička.

Razdeljevanje mleka in mlečnih izdelkov v Zagrebu je sedaj prevzela zagrebška občina in v ta namen ustanovila posebno podjetje.

Zveza bolgarskih kmetijskih združenj je lani izvozila 6.000.000 kg sadja, sočivja in meze v skupni vrednosti 100 milijonov levov. Nadalje je izvozila za 150 milijonov levov jajc in za 20 milijonov levov perutnine. Zveza je lani dosegla nad 10 milijard levov prometa.

V Sofiji so bila uspešno končana pogajanja za sklenitev nove nemško-bolgarske trgovinske pogodbe.

Državni dohodki v Grčiji so narasli od 12,4 milijarde drahem v finančnem letu 1939/40 na 18,1 milijarde drahem v finančnem letu 1940/41. V prvi vrsti so se povečali dohodki neposrednih davkov.

Na Romunskem je bila letos s krompirjem zasajena površina zemlje povečana za 100.000 hektarjev ter je zato pridelala Romunija letos 70.000 vagonov krompirja več ko lani. Pri tem pa je treba omeniti, da je zaradi suše bil letošnji pridelek krompirja manjši ko druga leta.

V Bukarešti se je ustanovila s kapitalom 10 milijonov levov družba za izkoriščanje vseh vrst odpadkov volne. Družba bo zbiral volnene krpe ter vse druge volnene odpadke.

V Budapešti je odpotovala turška trgovinska delegacija, da sklene novo turško-madžarsko trgovinsko pogodbo.

Na Slovaškem so začeli pogozdovati pašnike ter je bilo v ta namen že določenih 15.000 johov. Državne in zasebne drevesnice so dobile v ta namen v letu 1941. nad sedem milijonov sadik.

Slovaška pripravlja celo vrsto trgovinskih pogajanj z različnimi državami. Tako so na programu trgovinska pogajanja s Švico, Spanijo, Dansko in Norveško. V začetku novega leta pa bodo trgovinska pogajanja s Švedsko. Sedanja hrvaško-slovaška trgovinska pogodba bo najbrže v kratkem podaljšana.

Za jesensko setev je dobavila Nemčija Slovaški 200 vagonov kvalitne rži. Slovaška pa je v nadomestilo dobavila rž za potrošnjo.

Državni urad za gospodarstvo z živino je začel dovažati v Nemčijo živino iz južnih ruskih krajev. Tudi razna živila so se začela izvažati v Nemčijo. Po berlinskih poročilih pride dnevno iz Rusije po 20 vlakov z živili in živino.

Državni pooblaščenec za delo v Nemčiji je predpisal tarifo o minimalnih in maksimalnih prejemkih nameščenec. Tarifa izrečno določa, da veljajo določene plače za tedensko 48 urno delo. Plače se sorazmerno zmanjšajo, če je delovni čas manjši.

Veliko pomanjkanje premoga in drv je na Portugalskem. Posebno so prizadeti zaradi pomanjkanja kuriva revnejši sloji. Da bi tem slojem pomagala, je portugalska vlada zaplenila evkaliptove gozdove v okolici glavnega mesta.

Svetovna proizvodnja aluminija je znašala letos po angleških cenitvah 1,82 milijona ton. L. 1939. je znašala samo 674.000 ton.

Potrošnja kave je bila v Združenih državah Severne Amerike z 29. novembrom racionirana.

Civilna proizvodnja v Avstraliji bo zmanjšana zaradi pomanjkanja delovnih moči. Kakor je izjavil avstralski ministrski predsednik Cut Curtis, manjka sedaj 140.000 delavcev in 44.000 delavk.

S. A. LEJET

Via Petrarca 8, Trieste

Industria cioccolato — caramelle — cacao ed affini
Fondata nel 1875 — Importatrice — Esportatrice in tutti i Paesi del mondo

Industria cioccolato — caramelle — kakava in slično
Ustanovljena 1875. leta — Uvoz — Izvoz v vse dežele sveta

LANIFICIO ROSSI

SCHIO (Vicenza)

Stabilimenti: Schio — Rocchette — Pievebovino — Cogolito — Marano

Vic. — Vicenza — Pinerolo

Fusi 120.000 — Telai 2.500 —

Operai 9.000

PRODUZIONE

Filati di lana misti, pettinati e cardati, per tessitura, maglieria, bonetteria ecc. — Tessuti di lana e misti, pettinati e cardati, uniti e fantasia, per uomo e donna — Panni militari — Feltri — Coperte — Stamine per bandiere

120.000 vreten — 2.500 statev —

9.000 delavcev

PROIZVODJA

mešanih volnenih prel, česanih in gradašanih, za tkanice, pletilnice, čepice

l. dr. — Volnene in mešane tkanine, iz česane in gradašane volne, gladke

in fantazijske, za moške in za ženske

— Volsko suknjo — Klobučevina —

Odeje — Blago za zastave

barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Šelenburgova 3

Telefon št. 22-72.